

PREKORAČENJA GV PM₁₀ – STANJE KVALITETA VAZDUHA U SRBIJI I EU

**Frequency of Exceedances daily LV of PM₁₀ -
Air Quality in Republic of Serbia and EU**

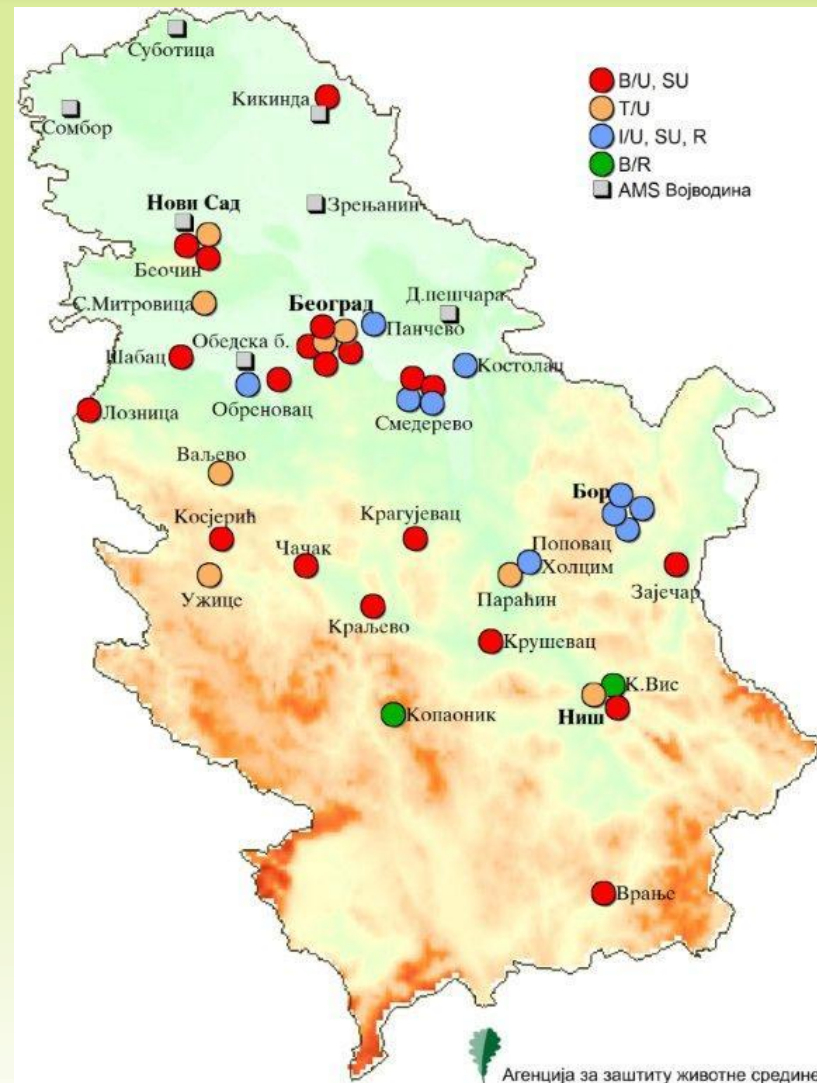
**ANĐELKA RADOSAVLJEVIĆ,
TIHOMIR POPOVIC, LIDIJA MARIĆ, BILJANA JOVIĆ,**

Agencija za zaštitu životne sredine

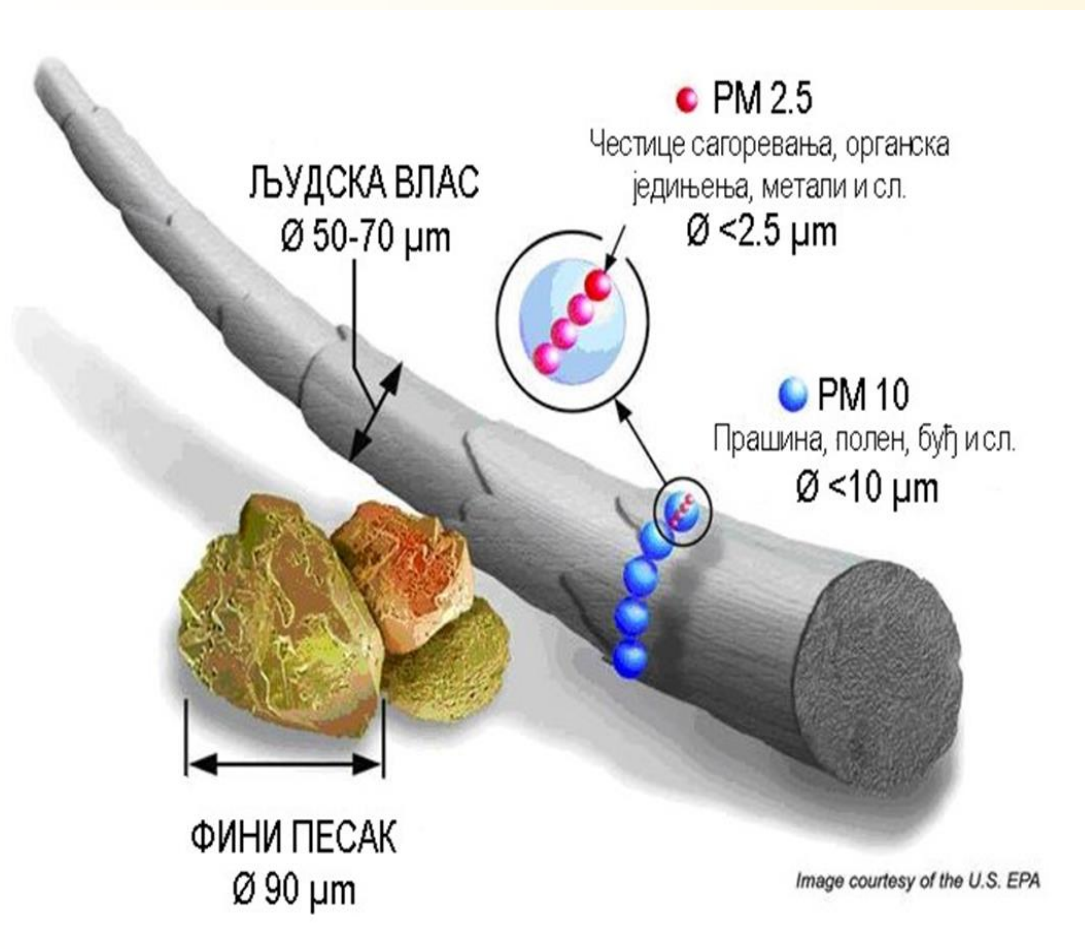
- × O operativnom automatskom monitoringu kvaliteta vazduha u Srbiji
- × Šta su suspendovane čestice PM10
- × PM10 - kao zagađujuća materija - u Srbiji
- × PM10 u Evropi
- × Zaključna razmatranja

OPERATIVNI AUTOMATSKI MONITORIN KVALITETA VAZDUHA U REPUBLICI SRBIJI

Agencija za zaštitu životne sredine realizuje operativni automatski monitoring kvaliteta vazduha u skladu sa Uredbom o utvrđivanju programa kontrole kvaliteta vazduha (“Sl. Gl. RS” br. 58/11)

O SUSPENDOVANIM ČESTICAMA

Zagađenje vazduha suspendovanim česticama predstavlja prisustvo veoma malih čestica različitog porekla u ambijentalnom vazduhu.

Dele se u tri kategorije:
Manje od 10 µm
Manje od 2.5 µm
Manje od 1.0 µm

OCENJIVANJE KVALITETA VAZDUHA

Ocenjivanje kvaliteta vazduha vrši se u skladu sa Uredbom o uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha;
 ("Sl. gl. RS", broj 11/10 и 75/10)

U praksi:

Određivanje **KATEGORIJA** kvaliteta vazduha po Čl. 21 Zakona o zaštiti vazduha, što predstavlja zvaničnu ocenu kvaliteta vazduha

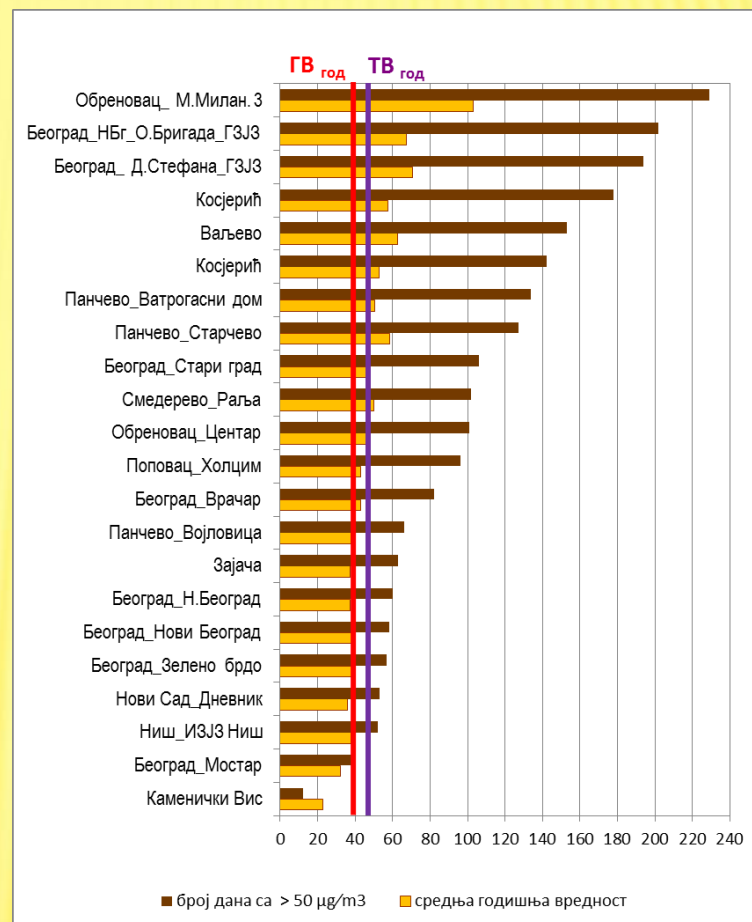
Određivanje **klasa** kvaliteta vazduha po Indeksu SAQI₁₁

Analiza broja prekoračenja GV je prikladan način prezentovanja stanja kvaliteta vazduha

Зарађујућа материја, $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Период усредњавања	ГВ (гранична вредност)	Не сме да буде превазиђена више од X пута у календарској години	ТВ, Тolerантна вредност (ГВ + граница толеранције)	ДГО, доња граница оцењивања	ГГО, горња граница оцењивања
сумпор диоксид (SO_2)	1 h	350	24 x	500	-	-
	24 h	125	3 x	125	50	75
	календарска година	50	-	50	-	-
азот диоксид (NO_2)	1 h	150	18 x	225	75	105
	24 h	85	-	125	-	-
	календарска година	40	-	60	26	32
суспендоване честице PM_{10}	24 h	50	35 x	75	25	35
	календарска година	40	-	48	20	28
Озон (O_3)	8 h max	120	у години у току 3 године	-	-	-
угљен моноксид (CO)	8 h max	10000	-	16000	5000	7000
	24 h	5000	-	10000	-	-
	календарска година	3000	-	-	-	-
бензен (C_6H_6)	календарска година	5	-	8	2	3.5

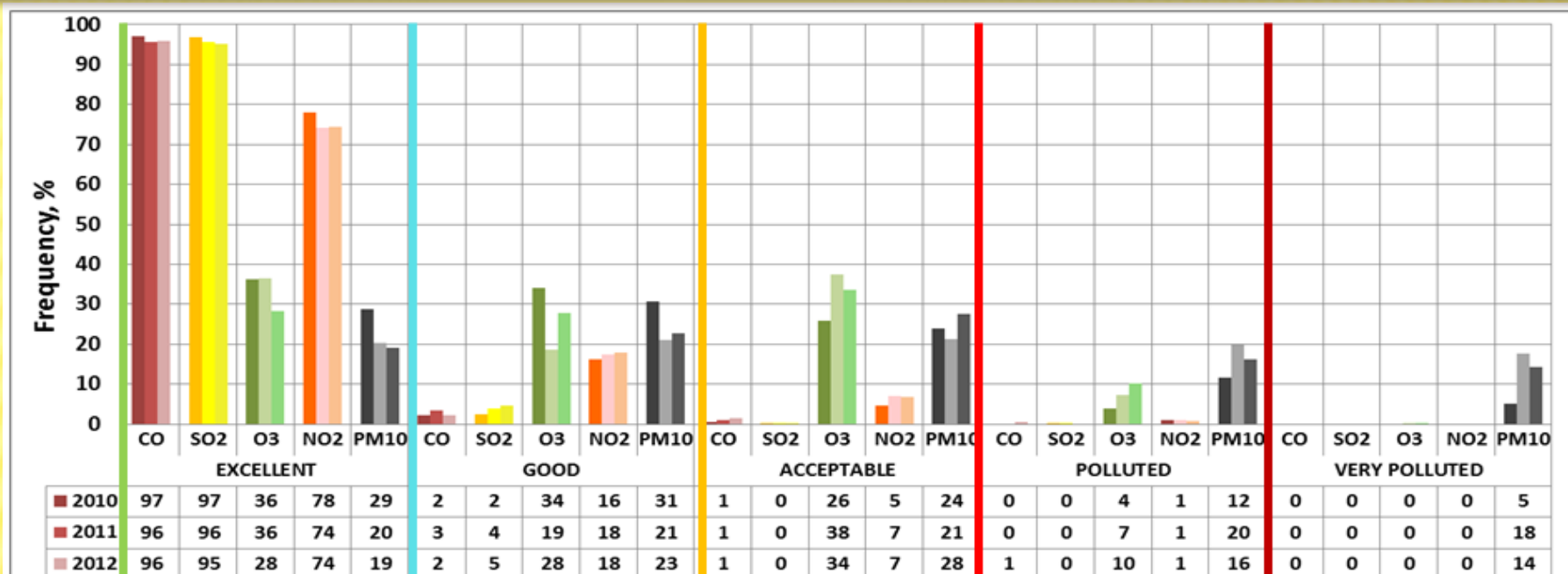
UČESTALOST PREKORAČENJA GV PM10 2012. U SRBIJI

PM ₁₀	Srednja godišnja vrednost, µg/m ³	Broj dana sa PM ₁₀ > 50 µg/m ³	Maksimalna dnevna vrednost, µg/m ³
Obrenovac_ M.M_ GZJZ	103	229	381
Beograd_ NBg_ GZJZ	67	202	359
Beograd_ D.St. _ GZJZ	71	194	366
Valjevo	63	153	345
Kosjerić	53	142	204
Pančevo_ Vatrog. dom	50	134	209
Pančevo_ Starčevo	59	127	365
Beograd_ Stari grad	48	106	264
Smederevo_ Raĳa	50	102	158
Obrenovac_ Centar	46	101	232
Popovac_ Holcim	43	96	131
Beograd_ N. Beograd	43	82	224
Pančevo_ Vojlovica	38	66	150
Zajača	37	63	110
Beograd_ Zeleno brdo	38	57	144
Novi Sad_ Dnevnik	36	53	116
Niš_ IJZ Niš	38	52	146
Beograd_ Mostar	32	40	197
Kamenički Vis_ EMEP	23	12	72

Po sadašnjoj regulativi broj dana sa prekoračenjima GV nije parametar koji utiče na ocenu kvaliteta vazduha

ILUSTRACIJA UTICAJA PM10 NA KVALITET VAZDUHA U SRBIJI

TI_Pop_2013

Analizirane su dnevne vrednosti koncentracija osnovnih zagađujućih materija (CO, SO2, O3, NO2, PM10), tokom 2010, 2011 i 2012. godine.

Dnevne koncentracije CO su u dominantnom broju slučajeva bile u klasi “odličan”.

Zbog vrednosti dnevnih koncentracija SO2, kvalitet vazduha je u 95-97% bio u klasi “odličan”.

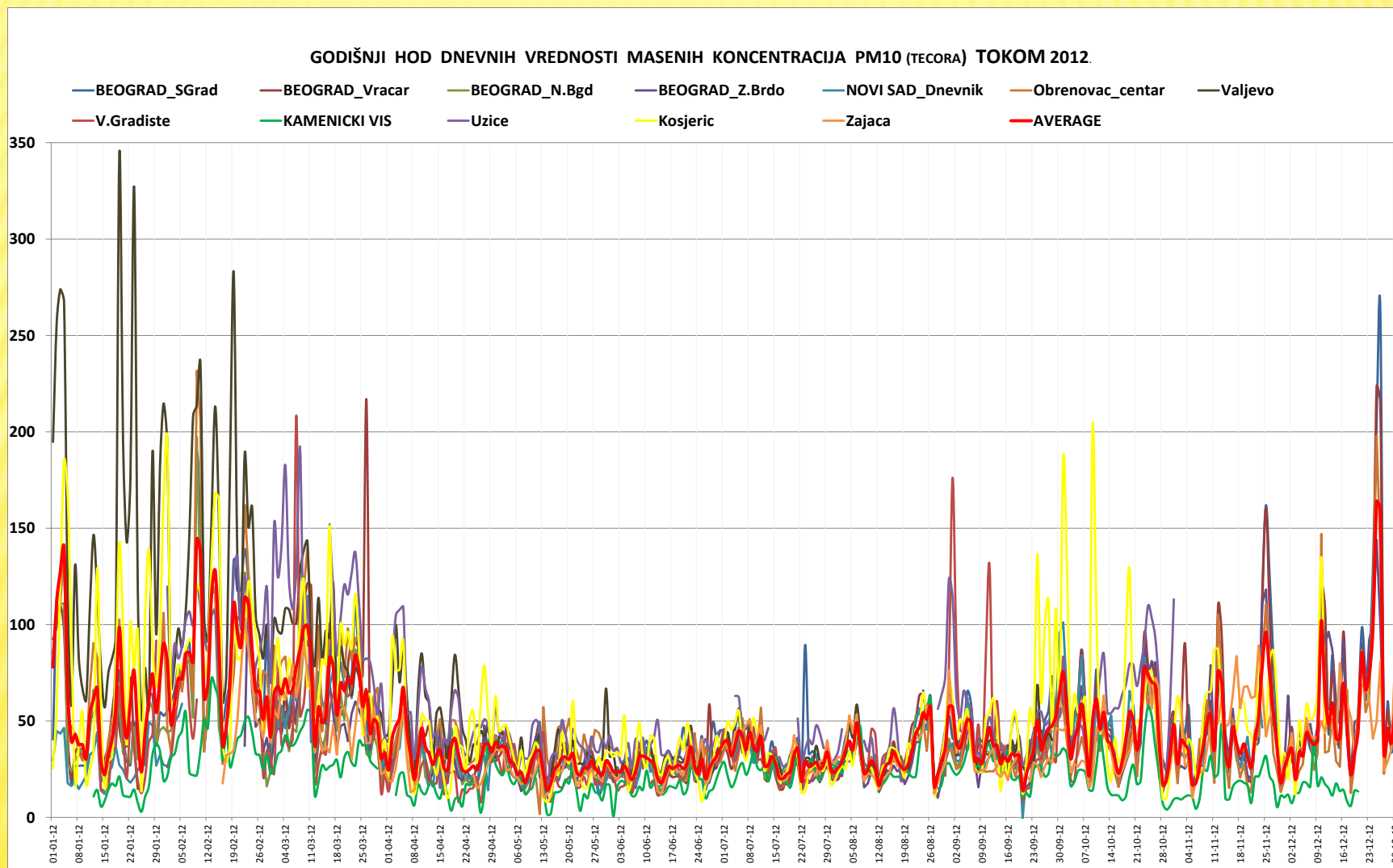
U slučaju NO2, smanjuje se učestalost klase “odličan”, a raste učestalost klasa koje prezentuju lošiji kvalitet vazduha.

Koncentracije O3 imaju još manju učestalost u klasi “odličan”, 28-36%.

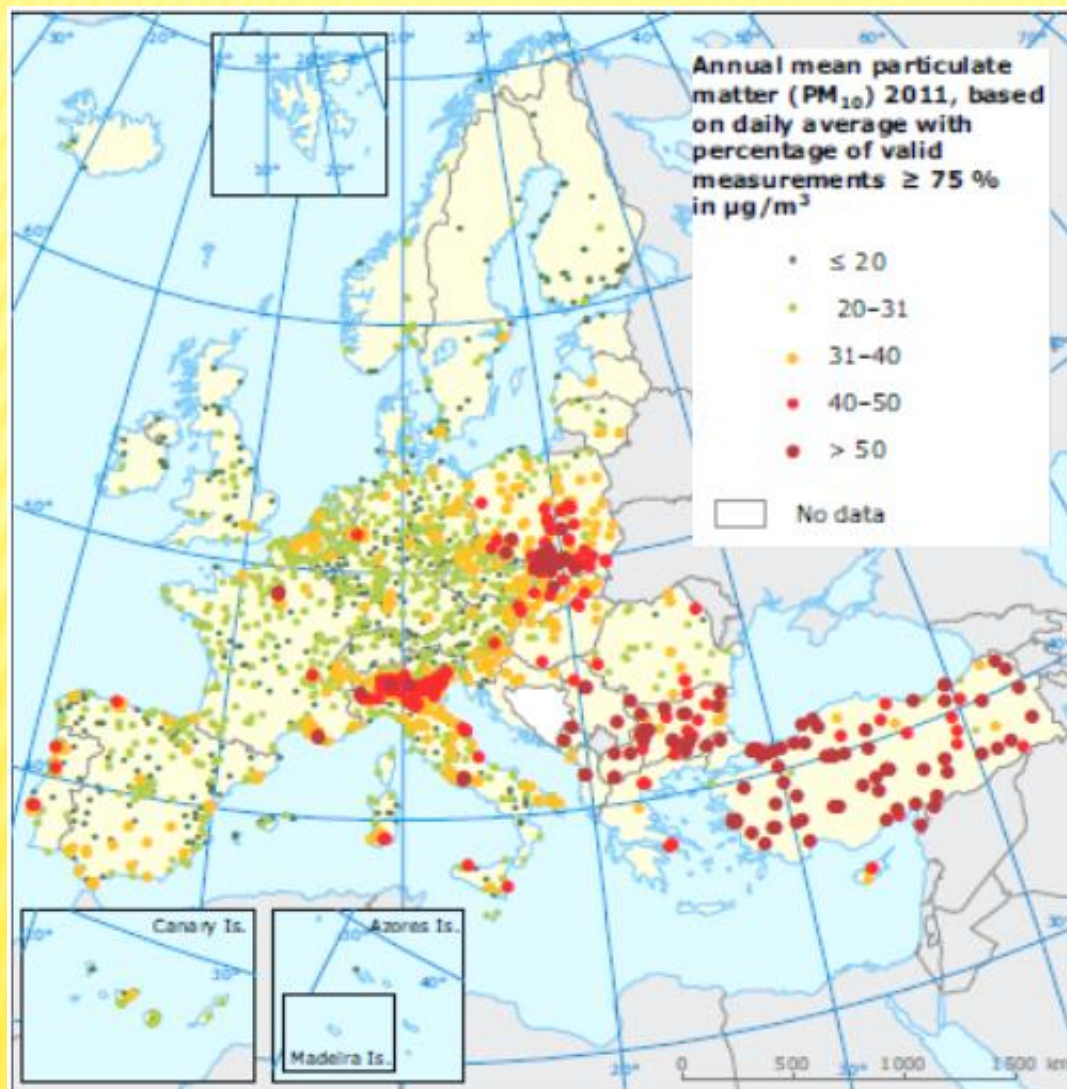
Dnevne koncentracije PM10 retko dozvoljavaju pojavu čistog vazduha i jedine uslovljavaju “veoma zagađen vazduh”.

PM10 – GODIŠNJI HOD DNEVNIH KONCENTRACIJA

U većem delu Evrope godišnje vrednosti PM10 su ispod GV.

Postoje pojedinačna merna mesta sa vrednostima blizu ili iznad GV (u Francuskoj, Nemačkoj, Španiji, Portugaliji, Italiji, Grčkoj, Rumuniji, Mađarskoj, Poljskoj...).

Najizražajnije su sever Italije (Lombardija) i granična oblast na severoistoku Češke i jugu Poljske.

Bugarska i Turska imaju na celoj teritoriji godišnje vrednosti PM10 iznad GV.

- ✘ **Prekoračenja GV PM10 se detektuju u Evropi i u Srbiji.**
- ✘ **Prekoračenja PM10 u Srbiji su češća nego u Evropi.**
- ✘ **Da bi Srbija u potpunosti ispunila kriterijume domaće i EU regulative u vezi prisustva PM10, učestalost prekoračenja GV dnevnih vrednosti u Srbiji se moraju višestruko smanjiti.**

REFERENCE

- [1] T. Popović, B. Jović, L. Marić, 2013; Bitan uticaj PM10 na kvalitet vazduha u Republici Srbiji; Sesti simpozijum Hemija i zaštita životne sredine – EnviroChem 2013!, Knjiga izvoda, ISBN 978-86-7132-052-8, str. 116 -117, Vršac, Maj 2013. ✖
- [2] T. Popović, B. Jović, 2011; IMPACT ASSESSMENT OF PM10 ON THE AIR QUALITY IN SEBIA, The 3rd International WeBIOPATR WORKSHOP & CONFERENCE, PARTICULATE MATTER: RESEARCH AND MANAGEMENT, Belgrade, November 2011.
- [3] Agencija za zaštitu životne sredine, 2012 ; Годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији 2011. године, http://www.sepa.gov.rs/download/Izvestaj_vazduh_2011.pdf ✖
- [4] Agencija za zaštitu životne sredine, 2013; Годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији 2012. године, http://www.sepa.gov.rs/download/Izvestaj_vazduh_2012.pdf
- [5] Agencija za zaštitu životne sredine, 2013; Podaci gravimetrijskog određivanja koncentracija PM10 tokom 2012. u Republici Srbiji
- [6] T. Popović, Biljana Jović, L. Marić 2013; DAILY VARIATIONS OF PARTICULATE MATTER PM10 CONCENTRATIONS DURING WINTER AND SUMMER PERIOD IN BELGRADE, The 4rd International WeBIOPATR WORKSHOP & CONFERENCE, PARTICULATE MATTER: RESEARCH AND MANAGEMENT, ABSTRACTS, ISBN 978-89-83069-39-2, pp. 29, Belgrade, October 2013.
- [7] European Environment Agency, 2013; Air quality in Europe – 2013, EEA, Report No 9/2013. ISSN 1725-9177, www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2013

HVALA NA PAŽNJI !